Шкое Һәсән

Ҫалчичәк

Шкое
Һәсән

Qaлч'йәк

Һайпетһрат
Яреван
1961

С. (Курд)
А 90

Бәрәвока шьеред шайире к'ӧрдайи щаһьл бь сәрньвиса «Qалчичәк» к'ьтеба Шкое Һәсәнә ә'Wльнә.

Т'ема шьеред Шкое Һәсән п'ьр'щур'әйә—р'ожа Wәтәне мәйә иронә, ә'длайи у бьратйа мьләтаңә, т'әбйәтә.

Бәрәвокеда һәнә шьеред ӧса жи, к'ижанада поэт п'айе әвинтийа кәлал дьдә, һәнә шьеред бь фькре философийе у сатира.

ՇԿՈՅԵ ՀԱՍԱՆ
ՁՆԾԱՂԻԿ
(Քրդերեն)
Հայաստանի պետական հրատարակչություն
(Հայպետհրատ), Երևան, 1961 թ.

ШКОЕ АСАН
ПОДСНЕЖНИК
(На курдском языке)
Армянское государственное издательство
(Айпетрат)
Ереван, 1961

WƏT'ƏНР'А—ӘЗ К̇ӘЙРАН

ПАРТИА МӘ

(Газел)

Ленин р'абу бь ферьзи, Партиа ә'зиз,
Партиа мерхас,
Тӧ чекьри, фьр'а хьсти, Партиа ә'зиз,
Партиа мерхас.

Бь готьне хwәйә кәмал тәр'а вәкьр
р'екә шәмал,
Кӧ нәхалфи у нәwәсти, Партиа ә'зиз,
Партиа мерхас.

Ӧлме Маркс—ширьн, wәк нош, дь швета
зерт'ә'ва р'ожа,
У әw тәр'а—кәмбәрбәсти, Партиа ә'зиз,
Партиа мерхас.

Гӧнди, п'алә ферьз бун, шер, ле ньзан бун
р'е—дьрба шер',
Әw фәqир бун, дьлшкәсти, Партиа ә'зиз,
Партиа мерхас.

Бь газйа тə, дост, һешəтор, гтaлə, гӧндие
мерхас у зор
Ч̍əк һьлбьр̍ин милион дəсти, Партиа ə̍зиз,
Партиа мерхас.

Жь бəр шуре Октйабре ԛомси весйан
ноли чьре,
Т̍əв кнщьр̍ин у бун һəстӧ, Партиа ə̍зиз,
Партиа мерхас.

Багче соргӧл—Wəт̍ане мьн, һəбуна wи—
бə̍ра бе бьн;
Һəрдəр шайи, дьлбарсти, Партиа ə̍зиз,
Партиа мерхас.

Кьрнед тəйə зер̍ снщьри Wəт̍енр̍а
р̍əwш, кьнще зьри,
Бəр дəрпе тə дьжмьн мəстьн, Партиа ə̍зиз,
Партиа мерхас.

ШАЙИР

Тӧ дəнгбеже ә'рш у ә'рда,
Тӧ дəнгбеже баг'че нур,
Тӧ мезина р'ӧне бəнда,
Əшq у шайе, к'ӧба к'ур.

Тӧ дьпиви р'енге тə'ри,
Гəлие курə нəдиһар,
Бəр тə р'астьн ч'йа у бани,
Бьне бə'ра—тəр'а шар.

Дəсте тəда брускə шур,
Р'акет тəр'а буйə тир,
Т'ӧнə, т'ӧнə тəр'а щие дур,
Кӧ ле нəки тӧ т'вдир.

Тӧ дəнгбеже ә'рш у ә'рда,
Тӧ дəнгбеже баг'че нур,
Тӧ мезина р'ӧне бəнда
Əшq у шайе, к'ӧба кур...

ДӘРД У БРИНЕД ДӘРМАНКЬРИ

(Әw рож. һәрьн, вәнәгәрьн)

К'а әw гӧнде пашдамайи,
Гӧнде тә'ри бе р'онайи,
Гӧнде кәwще нане т'си,
Жь бәр дәйна бинфәтьси?
К'а әw кохед тә'риә бьнә'рд,
Ль кӧ меван—тьм кӧл-дәрд,
Алики дьз, алики-щәрд,
Алик кәла, чидар у qәйд.
Алик-qәзйа, алики-шәк,
Алик-аг'а, алики-бәг.
К'а әw малед хӧдан һеwи,
Малед бемер, т'жи сеwи,
Т'әвә нәхwәш, т'әвә баwи?
Әwqас кәсиб, әwqас гӧнә,
Һәр кьнщәки—кәзар п'инә.
Сәр п'ечьре-чьра бьзр,
Ду, тәплхан, бина кьзр.
П'адша у щаһ хәлиф, слт'ан
К'ӧрдара тьм—qӧмси-нәмам.
К'ӧрд-сәре р'йа, сәре дьрба,
Ль бәр шура, ль бәр дәрпа:

Хуне давит зəнгӧйе һəспа,
Жьне кəмлə-сəре сӧнгйа,
Зар дьwəqйан ноли р'увйа.
Һəзар эти, кəзар нфьр,
Һəзар ч'ер у кəзар къфр,
Һəзар кəсəр, кəзар ахин
Т'əв дьгһиштьн ə'рше əзмин.
Ль wе дəма кӧ дəрд зə'ф бун,
Ль дəнгбежа щəгəр бу хун.
Əw ман мə'рьм, бебав, бекəс,
У ль wана мьрьн бу дə'с.
Ноли зəвийа бəр тəйр'оке,
Кӧ бе кӧтан кəта коке.
Мəйт у щнйаз дьман дузе,
Мина бəлге дəр пайизе.
Ль wе дəwра зӧлм у лемьшт
Нечире нечирван дькӧшт.
Хӧртед т'урə, qизед кəзи
Нəдьгһиштьн т'ӧ мрази.
Мəщрум у Лейл, К'ӧльк, П'əри
Чун бемраз, сефил, гори;
Хəщ у Сиабəнд, Мəме у Зин
Ах у бəре сарда рзин.
Бь сəбəбиа п'адше Р'оме
Мəм һат кӧштьн жь дəсти де:
Һар у дин бу Т'ели Ə'йше.
Ль бəр зӧлма бəге Р'оме
К'ӧрда да шур у дан qəме,
К'ин у кəйфа бав у кала
Дьле wанда, чаwа алав.

Ќа əw дəwра зӧлм у qəтьл,
Ль кӧ хəwн бу əмре əдьл?
Жь дəwр-qӧрна һат Аврора
У бьрq вəда чаwа бруск,
We кьр ӽӧрин ноли əwра,
Рəшəвəһат чəме Нева,
Ә'рд у əзман кəжйан кимва.
Бьрq—бруска Аврорае
Дəрбаз бу жь Сура Чинйе,
У хəw ракьр Бьрщед Мьсре.
Гӧндиед кəсив у палед зор
Бльнд кьрьн бəйраqа сор.
Кӧрде фəqир, чəв ль дəрйа,
Тəзə һатə реза мəрйа.
Кӧрде бьрчи, кӧрде рьжи
Дитьн əмьре тер у тьжи.
Сайа сəре Партиа Ленин
Дəшт у зəвйед мə хəмьлин.
Хwəлиед хам у хwəлйед хопан
Бунə бəр у окиана нан,
Һатə һьлдан хəращ у хəрщ.
Щьмаəт дьжи бь дьле qəнщ:
Әw бəрйед ти у qумстан
Бунə багчə у гӧлстан:
У шəмдане Илйичə зер,
Бунə нəхше гӧнд у бажер,
Гӧнд, шəһəра гӧлдан һəр дəм
У əдлайи кьрьн мəккəм.
Тəв щьмаəта, щьмаəта мьн
Ә'мре мəра дани рькн.

ЛЬ ЗАВОДЕ

Əз чумə, əз чумə заводе,
Бь шабун qижина кəсьн те,
У дəзгəh ва мьнра дьстьре,
Ӧса хwəш, ӧса хwəш, ноли де...

Һəр тьшт—рəш у тəни, у мазут
Т'əк кəсьн, т'əк кəсьн həв дьщут,
Вьр хəбат, вьр шабун у кəwас,
У həр тьшт, у həр тьшт, мьнра нас.

П'алайə, кӧ вьра буйə хӧде,
Буйə титан, ə'сабе хəбате,
Wи чекьр вьр доргəр у ракет,
Ə'мре wи бу ккйат у легенд.

У qəwəт у кəмал, зəрпа wи
Һьм рое, hьм пеwра, hиве ди,
Дост шабун, дост шабун дьл у щан,
Ле джмьн бьəщин у т'əqйан.

Бре мьн, ч'ара мьн, тӧ, п'алə,
Тӧ кӧбар бьсəкьн бəр дəзгəh

Бәхте тә, шӧхӧле тә, ә'мре тә,
Чаwа р'о, чаwа р'о, п'әнщ дьдә.

Әз чумә, әз чумә заводе,
Бь шабун qижина кәсьн те,
У дәзгәһ ва мьнр'а дьстьре,
Ӧса хwәш, ӧса хwәш, ноли де...

ТОХЬМЕ БӘХТӘԜАРИЕ У ШАЙЕ

Ва п'ел дьдә ноли бә'ре зәвйа зер',
Фтьԛинә, т'жә бунә сьмле кер',
Нә чакучә у нә дә'сә сндйан,
Зәвйа зер'ин мәԛәс дькә, те комбайн.
Ноли гәмйа сәр окйана, сәр бә'ра,
Р'еч'а пәй ԝе, ноли ԛәйт'ан у шә'ра.
Комбайнчи ва сәкьнийә бәр чәрха ԝе,
Чаԝа мәзьн у бәләде сәр гәмие.
Т'оз у ԛәсәл сәр комбайне бйә хӧмам,
Гр'ина ԝе, ԛужина ԝе бйә мԛам,
К'еләндйа ԝе кәмез дькә сьмле зер',
Р'адьмусә у т'оп дькә, тинә жер.
Кәбе т'охьме бәхтәԝарие у шайе,
Е кӧ сбе ԝе бьр'әшә нав хԝәлие,
Ль бәр п'әнще тә'ва шәмал, зәр у дӧр'
Дьтәисә ноли лал у щәԝаһьр.
Чаԝа стәйрк, кӧ дьр'жьн жь ә'змен,
Кәбе зер'ин дьбрьԛьн, жорда тен,
Бь ԛалнайа канинга чйе тен харе,
Ч'ьлк-ч'ә'вар'а т'жи дькьн ь'мбаре.
К'әда кәлал дькьшә гӧнд ноли бә'р,

Бьн гәньмда ранагьрьн бәст, бедәр,
Т'ехе к'арбар дьбьн Казбек, ч'йае Щуд
Тә'рйа шәве хwәр'а дькьн льбс—qап'ут,
Бь дьле ша дьчә разе колхозван
Бона шöхöле сба мәйә меhрищан,
Бона Wәт'ән бьбә бә'ра hәбуне,
Т'ьм щие дәфе у дә'wәте, шабуне.

WƏT'ƏНР'А ƏЗ--КƏЙРАН

Сазе мьн, тӧ бьстре,
Тӧ бьстре т'ьм жь дьл,
Бахче мьн р'каньн,
Сосьньн, кəзар гӧл.
Һəр гӧлəк, һəр сосьн,
Һəр р'кан у маwар
Мьн авда бь кӧбе,
Һəр пайиз у бһар.
Сазе мьн, тӧ бьстре,
Бахчəр'а əз ходан,
Сазе мьн, тӧ бьстре,
Wəт'əнр'а. əз—кəйран.

ЙӘКЕ МАЙЕ

Гӧлан иро мә бйә меван:
Тәв дькәньн—әрд у әзман.
Р'о дышхӧлә жь әрше шин.
Сәлам дькә гӧлед хwәшбин...
Дәф, кәранә у мусиqа
Дьдьн мәриа кӧб у әшqе.
Ль мәйдана, ль соqаqа
Дькәлиньн qәйде мәшqе...
Бь һәзара бәйраqед сор
Бажарвана һьлданә жор.
Бәйраq һәwа бунә мешә.
У меше сор те, дькьшә.
Шькле Маркс, Энгелс, Ленин
Гьртьнә хwә щергед пешин.
Әскәре мә дькьшә, те,
У дәсте wи-ль сәр чәке,
Әwи—тунсьз, әwи—щаһьл...
Бәшәрхwәшә, минани гӧл:
Әw—әскәре кӧб-әдлане,
Дьнйа кьрйә бәра шайе...
Тӧ бьнһерә щергед гала,

П'ала qалбуйи т'əви пола,
Е дə'фкьрйə qöр'нə-qöр'нə
У чекьрйə əв ə'мре мə;
Е qəлаштйə синге ə'рде,
Ль к'ö нħа мəдəн дəртє,
Снари щутйə туц у нəсьн,
Бəр' wи дьжмьн дьлəрьзьн...
Пар'ад ħəй те, ħəй п'елдьдə.
Ване, ħатьн öлмдаред мə,
Əw-аqьлбəнд у фькьрдар,
Дьмьлмьльн к'öбар-к'öбар;
Бь к'əмала кьш—аqьле зор
Доргəр' wан шанд сəр ə'рше жор;
Стəйрар'а əw бу ħəвал,
Һивер'а гьрт шəрт у мəщал...
Нав щергада у т'əв ə'мьр,
Дьле wанда—к'öб у фькьр,
Сəр леве wан—шьер у клам,
Ль к'ö пəсьн у мəт'ке Wəт'ан.
Дəрбаз дьбьн дəнгбеж, шайир,
Бəр ч'ə'ве wан—р'ожа кьбир...
Иро ə'йдə... иро шайи...
Ль ħəр дəра-к'öб, ə'длайи...
Wəт'ане мəйи т'ери зəнгин
К'öбар-к'öбар дькə зьнгин:
Əшq фур' дьдə мина бə'ре,
Мина бə'ра к'əнар дəре...

ДУРХЬН ДӘСТЕД ХWӘ ЖЬ WӘЛАТЕД Ә'РӘБА

Qӧлба ә'рәба—ә'wрәки гьран,
Инглис, Әмьркан гьртийә дәр-доран:
Әw тиньн танка, тәйара, т'опа
У мрьнер'а давежьн капа.
Дәстед wанда бомбе атоме,
Бона бьминә qулти ль дьне.
У сәр һәв тиньн һәрр'о у һәрр'о
Гәмие хәзәве у ищатед нӧһ.
Джмьн дьхазә, бьвә нәфилә'ам,
Кӧ кафукун бьн, бен бәр хәзәве
Һордан у Либан, һьм Ираq, һьм Шам,
Мосул у Бейрут, Qӧвет у Сауд.
Дьжмьне хунхӧр, дьжмьне бебав
Дьхазә, кӧ хун бькшә мина ав.
Дурхьн дәстед хwә, дәстед хwәйә хун,
Wи али окиана бой чь һатьн һун?
Фән у феләд wә бӧһӧрин у чун,
Һун дьзе ньфте, дьзе мә'зите,
Нәфта ә'рәба позе wәр'а бе,
Әм wәр'а дьбен намуси һәрьн,
Дьне р'анәкьн фәрмана ч'әтьн,

Бәс бьвьн ԛәда, бәс бьвьн ԛир-сир,
Wеда бавежнә льбсе бе т̔есир,
Бәг̔да азайә, к̈обар у сәрбәст,
Стуна ӟолме ль Бәг̔дае шькәст.
Ә'длайньз дьбен: «Инглис, Әмрк̔ан,
Wәлате ә'рәб һун чь бунә ԛан?...
Дурхьн дәстед хwә, дәстед хwәйә хун.
Фән у фелед wә б̈оһ̈орин у чун...»

АБХАЗИА

Һей, Абхазиа гӧлһунайи!..
Тӧ—Wәт'әне поэт Гулиа.

Һей, назька ч'әвклдайи,
Щи-мьскәне гӧл, бьлбьла,

Ль тә бә'рә әшq у шайи,
Тӧ-сәйранга әвин йара.

Ль тә тә'вә у ч'ик сайи,
Тӧ-кӧлилка дәв кәнара...

Даред тәйә мәхбур, әлиф
Һьлгьртьнә гӧлед зәриф,

Сәр дарар'а чаwа qәйт'ан,
Ә'змане сут буйә кәван,

Бажарванед Wәт'әне мьн
Бьн дарада һеса дьбьн.

Әз-кәйрана бәдәwийа тә,
Тӧ—хӧдана дәм у дәзгаһ,

Тӧ че дьки нәхше кәргә,
Qәсред тәйә мәрмәр рәнгин

Шәмал данә ә'рше ә'змин,
Wәк кәскәсор у wәк кәмбәр

Һәзар нәхш у аwаз ль сәр.
Һәй, Абхазиа гӧлһунайи,

Тӧ — бәдәwа qӧр'на Ленин,
Ль т'әв бьра, т'әв херхаза

Тӧ дьһуни ә'мьре рәнгин,
Бь дьле ша, фькре аза...

ГӦЛНАЗ У К'ӘЛӘШ

(баллад)

1

Гӧлназ бәдәw бу минани р'ое,
Гәрдәна тәньк-тофьла тое.

Һьнгьв у шәрбәт—әw леве нари,
Жь дәве сосьн гәзо дьбари.

Ч'әв бьрие зәрие—бәләкие бәрфа,
Кӧ хwә дьдьнә каф—бәр'оже ч'иа.

Мәwижәкә р'әш—хала сурәте,
Әw—гӧла шайе, һориа щьнәте.

Хорт жи талйан бу, у хорт жи бьльнд,
Дәгмә һәбуна хорте ӧса р'ьнд.

Сьмбелә рәшбу, назьк у qәйт'ан,
Сәр леве к'ахәт әw бубу кәван.

Бой ә'ниа кәвәр, бой п'ор'е кöришк
К'әсәр у ахин qиза р'адьhишт.

Гöлназ у К'әләш ә'йни дö гöл бун,—
Сәва гöнде хwә hәрдö вәдьбун.

Әw лаwке к'әләш, qиза р'әхт гöли
hәвдö нәбандьн бь hәзар дьли...

Кö щава шәр'е Wәт'әние дак'әт,
Домаме хорт кьр т'әми у ширәт:

«Гава кö дәри тә бьгрә дьжмьн,
Йан дьжмьна бькöж, йан wәрә кöштьн.

Бой намуса хwә дьмрә мере че,
Ле мере к'öти—мьрие р'у дьне».

К'әләш у Гöлназ wе шәве гәрйан,
Стәйр тәмьрин, hив бу шә'де wан.

Wәк кöба бе нәд wан дреж бу р'е.
Әw—ә'йни чаwа машоqе сöр'е,

Гава кәw к'әтә qәрә бәрбанге,
Сәр ч'иеда хар бу зердә'са манге,

höб у р'амусан wан данә hәвдö
У мьна вәбун чаwа qәрәт'ö.

2

Ль рожа qайме хорт бәр әнйа шер
Ӧса шәр дькьр, әйни чаwа шер.

Бәржер у һәвраз дьбари агьр,
У бәйраqа сор wи пешда дьбьр.

Сәр мьле чәпе бу шәре гьран:
Һәзар щәйран топ щарәкс орйан.

Бомб һатнә харе мина зипьке,
У танк вәрәшйан сәре топьке.

Кӧ ширqин кәтә катуше мәда,
Тә тьре, әwрә, ва бруск вәда.

Жь зәрпед мине у сәwта топе
Әрд һәв qәльши минани шәпе.

Ӧса сәр һәвда дьжмьн ньхьли,
Минани чаwа пәзе мәхәли.

Сәр бьльндайе, ль сәре топьк
Бәйраqа сор, кӧ Кәләшә кьрә ньк.

Кәләш әрде кәт чаwа сьпьндар,
У жь дәве wи кьшйа хуна ал.

Әскәрәки сор, qам-qәдәме wи,
Бәйраq гьртә хwә у пешда рәви.

У әскәр пелда минани бә'ре,
Wиали т'опькда жорда чу харе.

Wәхта кӧ К'әләш ә'змен һһер'и,
Wи търе, р'о жи весйа, тәмьри...

Һәвал у һогьр, щинар у гӧнди
Тәв бь щарәке кәтьн бира wи.

Гӧлназа бәдәw т'әви пирәде
Һатә бәр чә'ва, wәк хәwна шәве.

«Гӧлназ... һәй, Гӧлназ... Гӧлназ, малхрав
Әз т'ина мьрьм... к'ане qӧлтә ав...»

Wа гази дькьр хорте бьриндар,
Кӧ теда дьчун тәвизәке сар.

Qизәк wа һат, чаwа әзраһил,
Әw qиз Гӧлназ бу, Гӧлназа Щәмил...

Ль мьле wеда—т'орпе һәкимие,
Хачәки сор жи ль сәр коме wе.

Ль мәйдана шер', wәхта хорт дьмьр
Гӧлназ wира бу бәрпал у һӧгьр.

Да бәр сәре wи зәнда хwәйә зәр
У р'амусан да ә'ниа wйә кәвәр.

Һесьр барандьн ль сәр лемада,
У мере мерхас wе лә'зе щанда...

Əw лаwке хирәт, әw лаwке намус
Ә'гита вәшарт ль бәр дара т'уз...

«Бьра сәд qьрар, бьра сәд адбә...
Әзе кәйфа тә һьлдьм дәсте хwә.

К'әтани һәр'ьм әз тәвр у бера,
Әз найньм сәр хwә наве т'ö мера...»

Ч'әк у силкед ә'гитие мьлда
Щанке кәйфа лаwке хwә һьлда.

Т'әв әскәре сор кәтә Бер'лине
Дьжмьн кьнщьр'анд ль сәр һелине.

3.

Wәхта шәр' весйа у шәр' тәмьри,
Кәwа ә'длайе баск вәкьр, фьр'и,

У алт'ьндари чаwа кәскәсор
Бу хәмла синге Wәт'ане мәи зор,

Хәбата ширьн жер'а бу мәлкәм,
Брине хәдәр qәнщ бун кәтнә һәв.

Гöлназ ль тьрба К'әләш бу меван...
Бәр ч'ә'ве бәләк бу мьж у думан...

Дьле wейи назьк дах бу, кьзьри,
Ноли тәндуре хwәда сьнщьри,

У жь чәве рәш һесьр хöлхöлин,
Сәр сурәте сор бун шьрке зерин.

У бь әдәте кал—бавайи бәре,
Кö мерхасара дәрд нәчә горе,

Бь келма ширьн у бь дәнге зиз
Гöлназе wа гот сәр тьрба әзиз:

— Кәләш, алт кьрйә Wәтәне тәй зор,
У алтьндари буйә кәскәсор...

Бона әфати, мерани Кәләш
Wәтане әзиз һекәл кьрә рәwш.

Сәр һекәле wи бь һәрфе зерин
Жь наве Wәтән аһа ньвисин:

«Кәләше мерхас, әwләде кöрда,
Бой Wәтән шәр кьр у сәре хwә да...»

КӦБ-ƏВИНƏ ДЬЛЕ МЬН

ДƏ, ТӦ БЬНВИС

Наза мьн, назька мьн, ле назе щан,
К'аwа мьн, кӧбара мьн, ле əз-кəйран...
Бой ви ə'мре т'ер у тьжи, əшq у ша,
Партиа мəр'а, дə, тӧ бьнвис сьлава.

Дьле кӧрде Əлəгəза мəйə наз,
К'ӧрде ə'гит, кӧрде кəлəш у мерхас,
Дьле кӧрде Гӧрщьстана мəйə ал,
Е п'аләйә, п'ешəкарə у титал...

Дə тӧ бьньвис, наза мьнə шинмəзəр,
К'əнге кӧрде мəйи фəqир у к'очəр,
К'ӧрде сефил, кодка wида кӧл у жə'р,
Р'оке ша бу, у ле хwəш бун дем—бəшəр.

Бой хəвата хwəйə алав, навнишан,
Т'əв кəзара Кремла сор буй меван,
Жь кӧ бой тə т'ариqеда ишьq һат,
Мьжа qӧр'на, чəнга зӧлме т'əв һлат.

К'аwа мьнə лəт'ифə наз у ч'ə'вр'əш,
Тӧ дьвини шькле сьва мəйə гəш,
Р'ожед зерин, р'ожед wе бен, дьһа хwəш,
Е кӧ тиньн комунизма гӧлə р'əwш.

КÖБ-ƏВИНƏ ДЬЛЕ МЬН

Кöб-əвинə дьле мьн,
Мöкбəтəкə агьри,
Ах, алавə р̇öhе мьн
Ль ве зозана тə'ри.

Ах, wе кəнге бе бəрбəнг,
Бьбə шəбəq у сьбə,
Хəwе р̇абə бериван,
Дəрд-кöле мьн бəлабə.

Wе кəландйə дьле мьн,
Чаwа агьр, кö муме...
Wе вəжəндйə р̇öне мьн,
Чаwа гöллə-кəзəве...

Ах, wе кəнге бе бəрбанг,
Бьбə шəбəq у сьбə,
Хəwе р̇абə бериван,
Дəрд-кöле мьн бəлабə...

ЗӘРИ ҺАТЬН

Зәри ћатьн, мәшйан аве,
Бу шьнгина ә'лбе wан,
Мьн ньћери кöбар каwе,
Шур у хәнщәр ль мьн дан.

Зәри ћатьн, мәшйан аве,
Бу т'ирqина кәне wан,
Мьн ньћери кöбар каwе,
Кьш у сәwдә мьн бьрйан.

БЕЙ ТӘ

Бей тә әзи зьманлальм,
Бей те нәхwәш у бәдкальм,
Бей тә тәйрьм, п'әр̧шькәсти,
Мьрьн ль мьн дькә ԛәсти.

Бей тә әзи бьриндарьм,
Бей тә бемал у бекальм,
Бей тә мьнр̧а т'ӧнә ә'мьр,
Бей тә дьл мьн дьбә кәвьр.

НАЗИЕ ЗӘРИЕ

Чи тәр'аньн деме гӧли,
Чи тәр'аньн ч'ә'вед р'әш,
Тӧ кӧбер'а нә ә'вдали,
Тӧ гәдәйи, сәwдафә'ш.

Тӧ чь зани назие зәрйа,
Тӧ чь зани кӧба дьл,
Гәло р'оке дьл тә кәлйа
Бона деме мьни гӧл?

ЩАБА ХОРТ

Хəw накəвə ч'əве мьн,
Тə хəw ль мьн кəр'ьманд,
Агьр кьрə дьле мьн,
Мальк ль мьн шəwьтанд...

Дьнйа-а'лəм пе кьсйа,
Тə əз кьрьм нивмьри;
Кöбам гöр' бу, венəсйа,
Ле кöба тə тəмьри...

ХӘWНЕДА ЖИ

Хәwнеда жи сәр р'емә әз,
Хәwнеда жи дьстрем,
Хwәнеда жи әзи бь ләз
Бәрбь мьразе хwә тем.

У дора мьн – һешин... һешин...
Р'йа навда – к'әмбәра зив.
Ва дора мьн – п'ьр гӧле бин,
Ле р'енга мьн нәбуйә нив.

Шəв

Шəвə тə'рйə, шəвə—р'əш,
Нə һив һəйə, нə стəйр,
Нə чьвикə, нə жи тəйр,
Һəр тьшт ньһа р'азайə,
Т'əне фитина байə.
Дьлəрьзьм ве һьндаве,
Ноли тə'лйа нава аве.
Бой ве каwе, бəдəwе,
Дькьм гази бəр п'əнщəре,
Дьбем: «Бəдəw, дə тӧ дəре,
Дə, тӧ дəре, дəре жь мал,
Щəфе нəдə дьле йар,
Дьле мьни бьриндар.
Дə, тӧ дəре, дəре жь мал,
Кӧ р'амусане агьри
Бьдьм леве шəкьри".

ТӦ МЬН КЬЗКӘ...

Тә кьздькьм, тә кьздькьм, qиза qәнщ,
Әзи хортьм, әз щаһьльм, әзи-гәнщ.
Тӧ, кӧ теи, дьмьлмьли, дьмәщи,
Сиусе гӧли, нав мьле тә,—тиш-тиши.

Тʼәв бәдәwйа деме назьк, хәвхәве
Гәрдәние тә дьтәисьн бәр тәʼве.
Тӧ чь кефи, тӧ чь әшqи, тӧ-чь ша,
Дьһьнгеви, дькәлини дьлкьша.

Гәрдән гази, гӧла нази, гӧла-нур,
Әз нәхwәшьм, әз сәрхwәшьм кӧба кур.
Деме гӧлав, кӧба алав, кӧба дьл
Әwqас шайир, әwqас дәнгбеж у бьлбьл,

Һиштьн сәфил, һиштьн мәʼрум, һиштьн жар,
Бьрнә горʼе qиз у хорте бе пʼәргал,
Чьqа бьлбьл, чьqа шарур у дәнгбеж,
Кӧ бен—һәрʼьн у дәрбаз бьн, бьбьн кʼеш;

Тʼӧ йәк wана, тʼӧ йәк wана нькарә,
Бь кьламе кӧба дьне хьласкә:

Ҟöб, кö һəйə, һьм окианə, һьм бə'рə,
Ка собəкар, бə'р-окиана мəqəскə?

Тö мьн ҝьзкə, тö мьн ҝьзкə, qиза qəнщ,
Əзи хортьм, əз щаһьльм, əзи—гəнщ;
Сəри ҝöбə, сəри дьлə, əз у тö,
Кö əм шабьн, бəхтəwарбьн т'əв һəвдö...

КӦБА ПЕШЬН

Жь кӧба пешьн
Ширьнтьр т'ӧнә,
Дәрде we кӧбе
Чьqас мьрьнә...
О! Һӧба пешьн
Бьрина дьлә,
Бьрина курә,
Алав у нурә;
Чьqа жи wә'дә
Бе у бьбһӧрә,
Ле кӧба пешьн,
Һәла һе гӧр'ә.
Жь һӧба пешьн
Ширьнтьр т'ӧнә,
Дәрде we кӧбе
Чьqас мьрьнә...

КÖБА ПЕШЬН

Жь кöба пешьн
Ширьнтьр т'öнə,
Дəрде wе кöбе
Чьqас мьрьнə...
О! Кöба пешьн
Бьрина дьлə,
Бьрина курə,
Алав у нурə;
Чьqа жи wə'дə
Бе у бьбhöрə,
Ле кöба пешьн,
Һəла hе гöр'ə.
Жь höба пешьн
Ширьнт'ьр т'öнə,
Дəрде wе кöбе
Чьqас мьрьнə...

МАМƏ Т'И

Ах, тӧ чуй, ах, тӧ чуйи, нəһати,
Буйи ə'wьр, ль сəре ч'йа һьлати,
Бьһара мьн бу ԛумьстан у бəр'и...
Р'о мьн весиа, мьн бу думан у тə'ри.

Бой кӧба тə к'əтмə чол у бəйара,
Мьн фитандьн кəзар дьжмьн нəйара,
Зйарəта хwə, бьрща кӧбе мьн нəди,
Канйа кӧбе ль мьн мьч'ьԛи, мамə т'и.

Дьлем дах бу у шəwьти, къзьри,
Щаһьл-щаһьл п'ор'е сəрем бу һьри...
Ах, тӧ чьр'а, ах, тӧ чьр'а нəһати,
Канйа кӧбе ль мьн мьч'ьԛи, мамə т'и...

ЛЬ СӘР БӘ'РЕ

Сәр синге бә'ре пәйа дьвә шәв,
Дьнйа дькәвә нав апьнщие рәш,
Бә'р у ә'зман дьчьнә ро̄йе һәв,
Ноли машоqе бь һо̄бе сәрхwәш...

Һәр дәра бу шәв, һәр дәра—тә'ри,
Ә'змен бунә ләмiг стәйре нари,
Палмед к'офихар манә qәрәwьл,
Ль сәр бәлге wан хәwр'а чун бьлбьл.

Ә'йна бә'реда стәйрк бунә до̄р,
Ль сәр кәнара-шәмдан у агьр.
Qәйка дьлкәтиа ноли ландьке,
Сәр п'еле хәwар хwәр'а дьчә-те.

П'елед хәwьхи, п'елед кәсьри
К'әла дьдьнә qәйька зьри:
Qәйьк дьнәжә, ноли бешике,
У сәре п'ела зәрпана дьшке.

П'еле бьриндар щида вәдләзьн
У бь гәфуго̄р пешда дьбәзьн.

Бае ћенькра кӧб-кьзкьрьн те,
У дьнйа дьбә чькле щьнәте...

Дьшулькә те qәйка кькиати,
Ћәвра дьстьрен кәрдӧ дьлкәти.
Тәбйәт сәрхwәш бйә бь кӧба ширьн,
У кӧб-кьзкьрьн бйә бәра бебьн...

Бь кӧбе шенә әв дьнйа рәнгин,
Ле бәнде бекӧб кәләмә, стрин;
Ле дьлкәтиара гӧлә әв дьнйа,
Кӧба wан—зәлал, ава чәвканйа...

БҺАРА АБХАЗИАЕ

Хәмла рʼәнгин ԝәргърт дара,
У гӧл вәбун бь кʼәзара.
Бь мӧкʼбәта алав у кур
Тʼәв стьрʼан бʼьлбьл, шарур,
Тʼәв лиландьн кʼәԝаскʼари.
Рʼое баранд шәмал у нур
Жь курайа әʼзмане шин,
Ԝәк кʼьнарәк кʼәвьк зерʼин.
Мина шьрке рʼәхте бука
Щәԝ бьрьԛин ль гедука,
Һәвдӧ гьртьн авед кʼанӣа,
Кӧ шен бькьн чʼӣа у банӣа.
Бәрфа ԛәрԛаш у бәрфа бәз
Һәв ԛәльши, чаԝа кʼахәз,
Чʼиаед ԛӧрʼә, чиаед бабах
Әʼԝр хԝәрʼа кьрьн пʼапʼах.
Ԝәк ишьԛа стәйред дур,
Чʼәм бьрьԛин минани шур,
У бь ԛужин у бь һәԝар
Жь ԛәйада әԝ һатнә хар.
Ль нав мешед дәнг һәԝарзә,

Ль кӧ həзар рəнг, аwазə,
Каред хəзал һурдьмашьн,
Льбсед wанə зер-qьмашьн,
Ль бəр сьмед wанə ӧсьр,
Wəк шəмданед лал-щəwаһьр,
Дьтəисьн нəхше агьр.
Сəр wан зəред кӧбар у дӧр,
Щи-мьскəнед тəйре симьр,
Бь тьм qьрчин, бь тьм qижин
Тəйр вəдькьн баскед qəwин.

Мина зəрга зьлфəqаре
У жорда əw тенə харе,
У чаwа тир, чаwа хəнщəр,
Мəqəс дькьн пеле бəре.

Пеле щьну, мина шера,
Рькев дькьн сəр кəнара
У һурдьбьн чаwа шушə,
Дьтəисьн минани зер,
Ль сəр qуме, ль сəр зьнер.

Щаркə дьне, пел вəдькшьн,
Пел вəдькшьн бь гӧр у гəф,
Жь кəнара əw дьбьн дəф,
Пəй хwə һишти кəфа qəрqаш,
Кəфа сьпи у кəфа чил,
У əw əйни wəк һəстйе фил,
Ньтьранди бь гӧл, һəлил,
У хӧмама ль сəр бəре
Wəрəq дьдə мина шəре,
Wəрəq дьдə һəзар аwаз,

Ә'йни мина хелйа гәвәз.
Т'әв у хӧмам һәв һунайи,
Wәк агьрәки дадайи,
Хwәра ль сәр п'ела майи,
У ль бьнда хушәхушә
Бә'ра алмаст, бә'ра шушә.

НӘХШЕ ТӘБИ́ӘТЕ

Wәхте п'әнщ дьдә нәдира тә'ве,
Һ'әзар нәхш-аwаз дьк'әвьн һәwе
У п'әнще зери́н, wәк qәйт'анe ал,
Дор һәч'е qәрqаш дьбьнә ә'гал.
К'ӧбар дьк'әнә Әләгәза наз,
Дьдә алики хели́а хwәйә хас,
К'аw хане дькьн синг-бәре хьт-хал,
Газ-гәрдәне wе бәжна wе тител,
Ч'и́ае дәр-доре жь к'әйр-к'әwасе
Дәст дьдьн һәвдӧ, р'адьбьн рәqасе,
У тәв дьстьрен ба, кание зивин,
Алава к'ӧбе дьгһижә ә'змин.

НӘХШЕ ТӘБЙӘТЕ

Баран дьбарә...
Баран дьбарә...
Дьнйа хwә дьшо,
У ба дьзарә...

У ба ә'wре рәш
Шьвдькә, дажо,
Чаwа шьване
Кәре пез бажо...

Ньшкева ә'wр
Бәр роже кәлийан,
К'әскәсор дәркәт.
Сәр чйе бу кәван...

Бьлбьл сьтра
Жь кöба дьла,
Әвинтийа гöла...

Р'оке кәвьр бәр льнге мьн кельми,
Чьԛас р'еԝи,—го,—с'әр мьнда лӧк'ӧми,
Әз пәкандьм, гӧлол кьрьм, аним вьр,
Т'ӧ чь зани, гәло сьбе тӧе к'ӧби?

КÖ ДЬНҺЕР'ЬМ

Кö дьнһер'ьм ԛöр'не тə'ри,
Дəwра зöлм у һесирие,
Дьл мьн дьбə кəзар кəри,
Ноли г'еле сəр бə'ре.

Бəр ч'ə'ве мьн те, дьбə к'еш
Мьлəтəки бьр-бьр'и,
Мьнр'а дьбə мəрəԛ у эш,
Ə'мре wийи бьһöри.

ЩАҺЬЛТИ, НӘЧӘ...

Щаһьлти, нәчә, тӧе кӧда һәр'и?
Гава кӧ һәр'и, тӧ вәнагәр'и...
Бәнг бәнга мьнә, щаһьльм әзи,
Бәхт—р'әщале мьн тьм мьнр'а бәзи.
П'ор'е мьн р'әшә, дьран—мьн сәдәф,
Wәстандьн т'ӧнә мьнр'а р'ож у шәв.
Щаһьлтиа зер'ин, тӧе кӧда һәр'и?
Гава кӧ һәр'и, тӧ вәнагәр'и...
Зәви кӧ гһишт у кӧ бӧһӧри,
Сьмьле зер'ин we бьвинә хwәли...
Wәхта дар гһишт, һат сәр кәмла хwә,
Дәwран у бәдил we we жи бәхә.
Гӧл кӧ т'әрьбин, бьлбьле бьгрин,
У дьлед шәwат we бьвнә бьрин.
Щаһьлти, нәчә, тӧе кӧда һәр'и?
Гава кӧ һәр'и, тӧ вәнагәр'и...
Щаһьлти, чьqас тӧ зу бьбһӧри,
Пешиа ви әмри т'ӧщар нагьри,
Чьм шӧхле әйан чйанә сәр дьне,
У әw ньзаньн qә т'ӧ мьрьне,
У гәрә бәндә ӧса бьфькьр,
Кӧ ду бьминә шӧхле щәwаһьр.

Ах, кӧ̆ба хwә, къзкърна хwә мън да бе,
Бһар мън чу, һат пайиза сӧ̆р'-сәрме,
Wах, кӧ̆ба мън, къзкърна мън, wе кӧ̆ бе;
Р'ожа чуйи, п'ела чуйи wе кӧ̆ бе?

СӘРӘЩӘМ

WӘТӘНР'А ӘЗ—КӘЙРАН

	Р'у
Партиа мә	3
Шайир	5
Дәрд у бринед дәрманкьри	6
Ль заводе	9
Тохьме бәхтәWарие у шайе	11
Wәтәнр'а әз-кәйран	13
Йәке Майе	14
Дурхьн дәстед хwә жь wәлатед ә'рәба	16
Абхазиа	18
Гӧлназ у К'әләш	20

КӦБ-ӘВИНӘ ДЬЛЕ МЬН

Дә, тӧ бьнвис	26
Кӧб-әвинә дьле мьн	27
Зәри һатьн	28
Бей тә	29
Назие зәрие	30
Щаба хорт	31
ХәWнеда жи	32

Шəв 33
Тö мьн кьзкə 34
Кöба пешьн 36
Мамə ти 37
Ль сəр бəре 38
Бhара Абхазиае 40
Нəхше тəбйəте 43
Нəхше тəбйəте 44
Р'оке кəвьр бəр льнге мьн к'ельми . . 45
Кö дьнhерьм 46
Щаhьлти, нəчə 47
Ах, кöба хWə 48

Р'едактор у коректора контрол Э. Бәк'ойева
Р'едакторе бәдәwәтие М. Багдасарйан
Р'едакторе техникйе Е. Ахирйан

ВФ 08042 Т'әмбә 1395 Тираж 500

К'агәз $84 \times 108^{1}/_{32}$ Бәлгнәшьре мәнгәне 2,5
Бәлгнәшьре нәширәте 1,2
Бона нәшре һатйә спартьн 7/VIII с. 1961
Бона чапкьрьне һатйә qолкьрьне 17/X с. 1961
Бьһа 6 кап.

Нәшрхана 1-е идара Һайполиграфһрате, Ереван, соqаqа Аллвердйан № 65, с. 1961